

UMCS

UNIwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Projekt „Dostępny UMCS”

**Przewodnik dla asystenta
studenta/doktoranta z niepełnosprawnością
w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej**

Lublin, 2020

Zastanów się...¹

- ❖ *Czy trzeba jeździć na wózku inwalidzkim, by mieć problem z poruszaniem się po mieście?*
- ❖ *Czy trzeba być niewidomym, żeby zgubić się w nowym miejscu?*
- ❖ *Czy trzeba być niesłyszącym, by nie rozumieć, co mówią inni?*
- ❖ *Czy trzeba nie mieć rąk lub nóg, by nie umieć czegoś zrobić?*
- ❖ *Czy trzeba mieć zniekształcone ciało, by mieć kompleksy?*
- ❖ *Czy trzeba mieć wadę mowy, by bać się wystąpień publicznych?*
- ❖ *Czy trzeba mieć autyzm, by mieć trudności w kontaktach z innymi ludźmi?*
- ❖ *Czy trzeba mieć depresje, żeby płakać z rozpaczy i nie mieć na nic siły?*
- ❖ *Czy trzeba mieć fobię, żeby czuć lęk?*
- ❖ *Czy trzeba być niepełnosprawnym intelektualnie, by nie rozumieć instrukcji obsługi jakiegoś sprzętu?*
- ❖ *Czy trzeba być poważnie chorym, by bać się śmierci?*

¹ D. Gorajewska, *Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Warszawa 2009, s. 15, pobrano z: <https://www.integracja.org/portfolio/10369/>

Szanowni Asystenci,

oddajemy do Waszych rąk przewodnik, w którym znajdziecie najważniejsze informacje dotyczące zadania, którego się podjęliście lub zamierzacie się podjąć. Okres studiów dla każdego jest wyzwaniem, wyjątkowym, pełnym nowych możliwości, które niekiedy mogą wiązać się z pokonywaniem wielu trudności, szczególnie jeśli kandydat na studia boryka się ze szczególnymi potrzebami wynikającymi ze stanu zdrowia.

Pytania, które pojawiły się na początku są zaczątkiem do zrozumienia, że to nie schody są barierą. To stereotypy, odrzucenie, dyskryminacja i stygmatyzacja budują największe mury i stanowią największe bariery. Przyświeca nam cel burzenia tych murów i uświadamianie, że osoba pomimo szczególnych potrzeb posiada uczucia, marzenia, cele i prawa, takie same, jak każdy z nas.

Praca asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością jest ważna dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, ale przede wszystkim jest ważna dla samych studentów i doktorantów, których będziecie wspierać podczas ich studiów. Ten okres może też być momentem spotkania, zawarcia nowych znajomości, zdobycia wiedzy i doświadczenia zawodowego, przełamywania stereotypów. Swoją obecnością będziecie towarzyszyć im w przejściu przez okres studiów, wyrównując szanse edukacyjne osoby o szczególnych potrzebach.

Niniejszy przewodnik zawiera najważniejsze informacje dotyczące pracy asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością, korzyści jakie może przynieść pełnienie roli asystenta oraz praktyczne wskazówki, które możesz wykorzystać podczas wykonywania zadań asystenta. Dzięki informacjom zawartym w przewodniku będziesz mógł wzbogacić swoją wiedzę oraz skuteczniej wykonywać swoją pracę.

Życzymy miłej lektury...

SPIS TREŚCI

1. ZESPÓŁ DS. WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	5
2. ASYSTENT JAKO TOWARZYSZ W NAWIĄZYWANIU NOWYCH RELACJI SPOŁECZNYCH	7
3. ASYSTENT – INFORMACJE FORMALNE	11
4. WSKAZÓWKI DLA ASYSTENTÓW STUDENTÓW, DOKTORANTÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	15
4.1. Jak rozmawiać naprawdę.....	15
4.2. Wskazówki w kontakcie z osobami z niepełnosprawnościami	17
4.3. Mity na temat niepełnosprawności.....	24
5. WSPARCIE OCZAMI ASYSTENTÓW ORAZ STUDENTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA ASYSTENTA	27

1. ZESPÓŁ DS. WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami Biura Spraw Studenckich i Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami funkcjonuje w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej od 2009 roku. Celem Zespołu jest wsparcie studentów i doktorantów o różnych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia, dostosowanie procesu dydaktycznego, wyrównanie szans edukacyjnych, likwidowanie barier, przeciwdziałanie wykluczeniu oraz integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem akademickim.

Wspieramy studentów i doktorantów z różnymi rodzajami niepełnosprawności oferując im między innymi następujące formy wsparcia:

- wsparcie asystenta studentów/doktorantów z niepełnosprawnościami,
- bezpłatny transport,
- wypożyczalnia sprzętu,
- bezpłatne zajęcia indywidualne oraz grupowe z języka obcego,
- zajęcia sportowe dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (pływalnia, siłownia, gra Boccia, gimnastyka kompensacyjna),
- wsparcie psychologiczne, psychoterapeutyczne, edukacyjne oraz psychiatryczne,
- szkolenia dotyczące rozwoju osobistego, zawodowego i społecznego,
- spotkania, szkolenia, eventy o charakterze uświadamiającym,
- wyjazdy szkoleniowe,
- likwidacja barier architektonicznych.

Wspieramy studentów, doktorantów UMCS, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą w pełni uczestniczyć w zajęciach na studiach. Student/doktorant może liczyć na indywidualne podejście, tak aby mógł otrzymać wsparcie adekwatne do jego potrzeb.

Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami współpracuje ze **Zrzeszeniem Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”** (*Alter Idem* z łac.: *Inny, ale taki sam*), które zrzesza na równych prawach studentów, doktorantów z niepełnosprawnościami, jak i pełnosprawnych studentów, doktorantów. Zrzeszenie funkcjonuje w Uniwersytecie od 2010 roku. Reprezentuje interesy studentów, doktorantów z niepełnosprawnościami, integruje ich ze środowiskiem akademickim oraz aktywizuje do działalności społecznej, naukowej, sportowej i kulturalnej. Podejmuje działania mające na celu likwidację barier społecznych i komunikacyjnych.

Każdy student, doktorant, jak również asystent może dołączyć do Zrzeszenia. Warto angażować się w działania Zrzeszenia, jak również zachęcać osoby, z którymi będziecie współpracować, aby uczestniczyły w spotkaniach. Dzięki tym spotkaniom poznacie nowe osoby, być może zawrzecie przyjaźnie na wiele lat, zdobycie nowe doświadczenia, będziecie mogli uczestniczyć w konferencjach, zawodach, wyjazdach, wydarzeniach organizowanych przez Zrzeszenie, a także włączyć się w działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

2. ASYSTENT JAKO TOWARZYSZ W NAWIĄZYWANIU NOWYCH RELACJI SPOŁECZNYCH

Wsparcie asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością jest jednym z zadań realizowanych przez Zespół. Jeśli stan zdrowia nie pozwala studentowi lub doktorantowi w pełni uczestniczyć w zajęciach dydaktycznych, Komisja ds. Osób z Niepełnosprawnościami przyznaje wsparcie na jego wniosek. Głównym zadaniem asystenta jest pomoc studentom lub doktorantom podczas studiowania. W zależności od zgłaszanego zapotrzebowania asystentów dzielimy na:

1. **Asystent transportowy** – wspiera w przemieszczaniu się z miejsca zamieszkania na zajęcia dydaktyczne i z powrotem, z transportu na zajęcia dydaktyczne z powrotem oraz poruszanie się po obiekcie oraz pomiędzy budynkami Uniwersytetu. Wsparcie przeznaczone jest dla studentów, doktorantów niewidomych oraz słabowidzących, jeśli nie są w stanie przemieszczać się samodzielnie oraz osób poruszającej się na wózku inwalidzkim, w przypadku gdy zajęcia odbywają się w niedostępnej dla nich lokalizacji oraz nie istnieje możliwość zamiany sali.
2. **Asystent do adaptacji materiałów** – adaptuje materiały dydaktyczne do formatów alternatywnych. Wsparcie realizowane jest dla tych studentów i doktorantów, których niepełnosprawność uniemożliwia korzystanie z materiałów w postaci papierowych wydruków lub zdjęć (mogą to być zamknięte, graficzne formaty plików). Wsparcie skierowane jest do studentów i doktorantów z niepełnosprawnością narządu wzroku oraz z niepełnosprawnością rąk, którzy nie są w stanie samodzielnie przekładać kartek.
3. **Asystent notujący** – sporządza notatki, wsparcie dedykowane jest dla studentów, doktorantów z niesprawnością ruchową, którzy mają trudności z notowaniem oraz osób z niepełnosprawnością narządu słuchu w przypadku, gdy nie korzystają z tłumacza języka migowego.
4. **Asystent dla studenta/doktoranta z autyzmem.**

5. Asystent dla kandydata z niepełnosprawnością na studia lub do szkoły doktorskiej.

6. Asystent wspomagający na formach wyjazdowych.

Asystent podczas wykonywania obowiązków uczestniczy w procesie wyrównywania szans edukacyjnych osoby z niepełnosprawnością na Uczelni. Związane są one z pokonywaniem barier pojawiających się podczas studiowania, do których zaliczamy bariery: architektoniczne, społeczne, psychologiczne, czy też osobiste. Asystent nie powinien wyręczać, a przede wszystkim powinien wspierać. Nie jesteś opiekunem, a towarzyszem podczas studiowania. Mając regularny kontakt ze studentem lub doktorantem uczestniczysz w jego życiu, jak również w zdobywaniu przez niego osiągnięć w sferze osobistej, społecznej i zawodowej. Jakże ważne jest wtedy wspieranie i motywowanie osób z niepełnosprawnościami do podejmowania aktywności w realizacji marzeń oraz osiąganiu celów.

Istotnym elementem współpracy między asystentem, a studentem i doktorantem będzie nawiązywanie rozmowy, interesowanie się ich sprawami, dbałość o dobrą atmosferę oraz podtrzymanie więzi. Będzie to miało kluczowy wpływ na budowanie pewności siebie, otwartość, odwagę, oraz samodzielność osoby z niepełnosprawnością potrzebującej akceptacji drugiego człowieka. Chcielibyśmy, aby asystent wprowadzał atmosferę życzliwości, szacunku oraz uczciwości do studenta lub doktoranta, z którym, będzie współpracował.

Kolejnym aspektem pracy asystenta będzie towarzyszenie studentom/doktorantom w nawiązywaniu nowych relacji społecznych. Zachęcajcie osoby z niepełnosprawnością do nawiązywania kontaktów z innymi studentami, budowania relacji, włączania się do społeczności akademickiej, jako pełnoprawny student i doktorant.

Dodatkowo podczas pracy możesz być osobą pośredniego kontaktu z nauczycielami akademickimi, pracownikami dziekanatów lub innych jednostek UMCS. Często przed studentem/doktorantem mogą pojawić się wyzwania dotyczących, między innymi składania dokumentacji na stypendia, ubiegania się o Indywidualną Organizację Studiów (IOS), kolokwia, egzaminy, prace zaliczeniowe, itp., dlatego też wart zachęcać ich do poszukiwania kontaktu oraz rozmów

z pracownikami Uczelni. Inspiruj studentów i doktorantów do angażowania się w sprawy studenckie, doradzeniu w podejmowanie odpowiednich kroków w ramach studiów, zaproponowaniu kontaktu ze specjalistą.

Czasami mogą pojawić się sytuacje trudne, wymagające reakcji, warto wtedy podejść do nich w sposób opanowany, spokojny, pytając o potrzeby osoby, z którą współpracujesz. W dalszej części przewodnika uzyskasz więcej wskazówek, które wesprą Ciebie w kontakcie z drugą osobą. Jeśli masz wątpliwości, to możesz skontaktować się z Zespołem ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.

Mile widziane jest:

- otwartość na studenta/doktoranta,
- nawiązywanie kontaktu ze studentem/doktorantem,
- chęć nawiązania nowych relacji społecznych,
- życzliwość i empatia,
- zaangażowanie i samodzielność,
- komunikatywność,
- inspirowanie i zachęcanie studentów/doktorantów do aktywności osobistej, studenckiej, zawodowej, doradzane,
- motywowanie studenta do aktywnego korzystania z ról życia osobistego, społecznego i zawodowego,
- zachęcanie do nawiązywania nowych relacji społecznych,
- inkluzja społeczna, czyli społeczne włączenie, integracja społeczna,
- kultura osobista w kontakcie z pracownikami Uniwersytetu,
- elastyczność,
- sumienne wykonywanie zadań asystenta,
- umiejętność zarządzanie swoim czasem,
- opanowanie oraz spokój w sytuacjach trudnych, odporność na stres,
- umiejętność szybkiego reagowania w nagłych sytuacjach,
- sprawność fizyczna w zależności od zadania.

Co możesz zyskać bez względu na charakter wykonywanych zadań:

- zawarcie umowy cywilnoprawnej,

- zdobycie doświadczenia zawodowego podczas studiów,
- zdobycie doświadczenia pracy z ludźmi,
- nawiązywanie nowych relacji społecznych,
- nabycie kompetencji społecznych i organizacyjnych,
- zdobycie umiejętności organizacji pracy własnej, zarządzania czasem,
- odporność na stres,
- sprawdzenie się w wielu wymagających sytuacjach,
- współpraca i wsparcie pracowników Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UMCS,
- możliwość uczestniczenia w szkoleniach,
- zaświadczenie o współpracy.

Możliwości jakie daje osobom ze szczególnymi potrzebami wsparcie asystenta jest ogromna. Dzięki asystentowi studenci/doktoranci z niepełnosprawnościami mogą w równym stopniu włączać się w społeczność akademicką, tak jak osoby pełnosprawne. Pozwoli im to zdobyć wiedzę, wykształcenia oraz umiejętności potrzebnych w przyszłej pracy zawodowej. Wszystkie te działania wpłyną na wzrost samorealizacji oraz samodzielności. Dla każdego studenta/doktoranta, to wsparcie będzie szansą na lepszą przyszłość i zdobycie nowych doświadczeń.

3. ASYSTENT – INFORMACJE FORMALNE

Kilka informacji formalnych dotyczących wsparcia asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością:

1. Asystent wykonuje swoje obowiązki na podstawie umowy cywilno-prawnej lub umowy wolontariatu.
2. Każdy asystent przed podjęciem pracy zostanie skierowany na badania lekarskie – medycyna pracy.
3. Umowa jest podpisywana z asystentem na okres jednego semestru danego roku akademickiego, z możliwością przedłużenia na kolejny semestr lub rozwiązania w uzasadnionych przypadkach.
4. Wynagrodzenie jest obliczane na podstawie faktycznie przepracowanej liczby godzin zawartych w zestawieniu liczby godzin realizowanego zlecenia.
5. Każde zadanie przed rozliczeniem potwierdzane jest przez studenta, doktoranta korzystającego ze wsparcia.
6. Asystent jest zobowiązany regularnego, do comiesięcznego rozliczania się z wykonywanej pracy.
7. Asystent do adaptacji materiałów oraz notujący zobowiązany jest do przygotowania materiałów, notatek w formie dostosowanej do potrzeb studenta/doktoranta z niepełnosprawnością oraz przesłanie ich do Zespołu e-mailem, poprzez dysk sieciowy lub inne dostępne technologie.
8. Asystent na podstawie jednej umowy może pomagać różnym studentom/doktorantom z niepełnosprawnościami.
9. Asystentowi transportowemu nie wolno wykonywać zadań przy użyciu własnego samochodu.
10. Asystent nie może powierzać wykonania obowiązków osobom trzecim bez pisemnej zgody Zespołu.

Obowiązujące dokumenty:

1. ZARZĄDZENIE Nr 16/2019 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 29 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przyznawania wsparcia w ramach dotacji podmiotowej przeznaczonej na realizację zadań związanych z zapewnieniem osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształceniu na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzeniu działalności naukowej obowiązujący na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
2. Regulamin korzystania ze wsparcia asystenta lub tłumacza języka migowego dla studenta/doktoranta w ramach wsparcia realizowanego w Zespole ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami UMCS
3. Regulamin studiów na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Prawa asystenta

Do praw asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością należą:

1. Prawo do szacunku i zachowania godności osobistej.
2. Prawo do zachowania indywidualnych sfer prywatności.
3. Prawo do odstąpienia w uzasadnionych sytuacjach od umowy przed upływem terminu, na który została zawarta umowa.
4. Prawo do odmówienia przyjęcia zadań innych niż otrzymane w zleceniu od zleceniodawcy. Dotyczy to rodzaju, warunków realizacji i czasu trwania zadania.
5. Prawo do odmówienia realizacji zadania sprzecznego z zasadami moralnymi asystenta oraz w warunkach niebezpiecznych dla zdrowia i życia.
6. Prawo do odstąpienia od tajemnicy zawodowej w przypadku, jeśli studentowi/doktorantowi grozi niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub życia.
7. Prawo do posiadania informacji o warunkach wynagrodzenia za pracę.
8. Prawo do zdobywania doświadczenia zawodowego.

9. Prawo do kontaktowania się na bieżąco z Zespołem ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami oraz informowanie o szczególnych okolicznościach wynikających wykonywanych zadań.

Obowiązki asystenta

Do obowiązków asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami należą:

1. Wsparcie studenta/doktoranta w zakresie ich niepełnosprawności. Wspieranie, a nie wyręczanie. Towarzystwo w drodze.
2. Odpowiedzialne oraz wywiązywanie się z powierzanych zadań z należytą starannością.
3. Szczegółowa kontrola realnego czasu pracy oraz sporządzanie odpowiedniej dokumentacji przekazanej do Zespołu.
4. Punktualność.
5. Życzliwość oraz brak dyskryminacji w stosunku do osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
6. Poszanowanie godności i praw osobistych studenta/doktoranta z niepełnosprawnością.
7. Zachowanie tajemnicy i prywatności osoby z niepełnosprawnością.
8. Dbanie o bezpieczeństwo swoje oraz studenta/doktoranta z niepełnosprawnością.
9. Informowanie o zagrożeniu życia lub zdrowia studenta/doktoranta z niepełnosprawnością. Asystent jest zwolniony z tajemnicy zawodowej w przypadku, jeśli studentowi/doktorantowi grozi niebezpieczeństwo utraty zdrowia lub życia. Poinformowanie odpowiednich służb publicznych oraz Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami.
10. Przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych wynikających z przepisów prawa, w szczególności Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO), jak również

naprawienie szkody z tytułu naruszenia zasad przetwarzania informacji i danych osobowych w przypadku ich zaistnienia.

11. Kontaktowanie się na bieżąco z Zespołem ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami i informowanie o szczególnych okolicznościach.
12. Stosowanie się do uwag i zleceń pracowników Zespołu ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami oraz właściwego Kierownika i Dyrektora jednostki oraz Władz Uczelni.
13. Uczestniczenie w szkoleniach, spotkaniach proponowanych przez Zespół, obowiązkowo w szkoleniu dotyczącym Pierwszej Pomocy Przedmedycznej.
14. Dostarczenie Badania Medycyny Pracy, które są finansowane przez Uniwersytet.
15. Zachowanie trzeźwości podczas wykonywania obowiązków asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami.

4. WSKAZÓWKI DLA ASYSTENTÓW STUDENTÓW, DOKTORANTÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

4.1. Jak rozmawiać naprawdę

Mimo, że interakcje z innymi ludźmi i mówienie to jedne z pierwszych rzeczy jakich się uczymy, to wciąż popełniamy wiele błędów, które sprawiają, że nasze rozmowy nie są dla nas satysfakcjonujące, zamiast nas zbliżać, budują jeszcze większe mury. Chcesz to zmienić? Skontaktuj się z Zespołem ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami lub pójrz na kilka wskazówek, które w tym pomogą²:

1. **Słuchaj.** Skup się uważnie na tym, co mówi Twój rozmówca, poświęć mu całą swoją uwagę zamiast koncentrować się na odpowiedzi, czy otoczeniu. Słuchaj aktywnie.
2. **Okazuj zainteresowanie oraz dąż do zrozumienia.** Utrzymuj kontakt wzrokowy, zadawaj pytania otwarte, rozwijające wypowiedź twojego rozmówcy, podsumowuj co jakiś czas jego wypowiedź, upewnij się, czy dobrze rozumiałeś.
3. **Wypowiadaj się w pierwszej osobie i odnoś się do faktów.** Zamiast powiedzieć: *irytujesz mnie, jesteś spóźnialski*; powiedz: *irytuje mnie kiedy nie przychodzisz na czas na spotkanie, ja lubię punktualność, dlatego chciałbym żebyś się nie spóźniał*. Przekazujemy jakie dokładnie emocje odczuwamy oraz czego oczekujemy, dając tym samym drugiej osobie szansę na zrozumienie, z czego wynikają Twoje emocje oraz w jaki sposób powinna ona zmienić swoje zachowanie.
4. **Nie oceniaj.** Każdy z nas jest motywowany różnymi czynnikami, nie o wszystkich możesz wiedzieć, dlatego zamiast osądzać, czy to o czym mówi Twój rozmówca jest dobre czy złe, staraj się go jak najlepiej zrozumieć. Dbaj o to aby Twój rozmówca był szanowany.
5. **Mów o swoich emocjach, myślach, potrzebach i oczekiwaniach.** Nie oczekuj, że Twój rozmówca domyśli się tego, co chcesz mu przekazać, jeśli mu

² <http://www.okti.pl/zarzadzanie/zasady-komunikacji-interpersonalnej>

tego nie powiesz. Pominięcie w komunikacji swoich odczuć może spowodować brak autentyczności oraz zaufania, a nie wypowiedziane oczekiwania i potrzeby mogą blokować realizację działań, czy wspólnych przedsięwzięć.

6. Udzielaj konstruktywnej informacji zwrotnej. Pomaga w zrozumieniu zachowania drugiej osoby oraz tego czy sami zostaliśmy dobrze zrozumiani.

Mierzenie się z niepełnosprawnością może spotkać każdego z nas. Spróbuj wczuć się więc w sytuację osób, które mierzą się z nią na co dzień i odpowiedz sobie na poniższe pytania³:

Czy chciałbyś, by postrzegano Cię jako kogoś niezaradnego życiowo?

Czy chciałbyś, by Twój widok wywoływał uczucie litości?

Czy chciałbyś, by widziano w Tobie tylko kogoś, kto potrzebuje pomocy?

Czy chciałbyś, by we wszystkim Cię wyręczano?

Czy chciałbyś, by odbierano Ci możliwość decydowania o samym sobie?

Czy chciałbyś, by się nad Tobą użalano?

Czy chciałbyś, by wytykano Ci palcami?

Czy chciałbyś, by nazywano Ciebie obraźliwie w związku z Twoimi trudnościami?

Czy chciałbyś, by jedynym tematem rozmów z innymi była Twoja niepełnosprawność?

Czy chciałbyś, by odwracano się na Twój widok?

Czy chciałbyś, by bano się z Tobą przywitać?

Czy chciałbyś, by sama myśl o rozmowie z Tobą wywoływała strach?

Czy chciałbyś, by przechodzono obojętnie obok Twoich problemów?

Czy chciałbyś, by Twoja niesprawność była stawiana ponad Twoje kompetencje?

Czy chciałbyś, by spychano Cię na margines życia społecznego tylko dlatego, że jesteś mniej sprawny/a od innych?

³ D. Gorajewska, *Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Warszawa 2009, s. 22, pobrano z: <https://www.integracja.org/portfolio/10369/>

4.2. Wskazówki w kontakcie z osobami z niepełnosprawnościami

Podjmując pracę jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnością możesz mieć kontakt z osobami z różnymi rodzajami oraz stopniami niepełnosprawności. Na UMCS najczęściej ze wsparcia asystenta korzystają osoby z niepełnosprawnością ruchową, wzrokową, słuchową, z autyzmem lub zespołem Aspergera, natomiast pomoc jest dedykowane wszystkim osobom, które ze względu na stan zdrowia potrzebują wsparcia w procesie dydaktycznym.

Kilka ogólnych wskazówek dotyczących kontaktu z osobami z niepełnosprawnościami⁴:

- 1. Pytaj.** Wiele osób z niepełnosprawnościami świetnie dają sobie radę w codziennych czynnościach. Często fakt bycia osobą z niepełnosprawnością jest równoznaczny z tym, że jest w stanie sobie poradzić samodzielnie, często chce być traktowana jak osoba niezależna. Wspieraj, towarzysz w drodze, nie wyręczaj. Pozwól osobie z niepełnosprawnością samodzielnie podejmować decyzje.
- 2. Nie wykluczaj, tylko włączaj.** Wykluczanie osób z niepełnosprawnościami z działań, wydarzeń sugerując się tylko założeniami dotyczącymi ich ograniczeń spowodowanych stanem zdrowia może pogwałcić ich prawa. Osoby z niepełnosprawnościami same wiedzą jakie czynności są w stanie wykonać, dlatego też proponuj lub angażuj osoby z niepełnosprawnościami w różne inicjatywy.
- 3. Bądź życzliwy podczas kontaktu z osobą z niepełnosprawnością, reaguj w sposób uprzejmy na ich prośby.** Zwracaj się bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością, nie pomijaj jej w rozmowie. Prowadząc rozmowę zwracaj się do niej jak do każdej innej osoby. Reaguj na prośby kierowane do Ciebie.

⁴ J. Cohen, *Praktyczny poradnik savoir – vivre wobec osób niepełnosprawnych*, United Spinal Association, s. 4-9, pobrano z: <http://niepelnosprawni.gov.pl/container/publikacje/edukacja/Praktyczny%20poradnik%20savoivre.pdf>.

4. Traktuj każdą osobę z niepełnosprawnością jako osobę równą sobie.

Każdy z nas ma osobiste i niekiedy odmienne zachowania, dlatego też przy kontakcie kieruj się dobrem oraz szacunkiem drugiej osoby.

Osoby z niepełnosprawnością ruchową⁵

1. Mogą poruszać się za pomocą wózka inwalidzkiego, kuli lub innego sprzętu wspomagającego, a także poruszać się w specyficzny sposób. Niektóre osoby mogą używać do poruszania się ramion i dłoni, inne mogą wstać z wózka i przejść krótki dystans same.
2. Wózek inwalidzki stanowi część przestrzeni osobistej osoby z niepełnosprawnością, dlatego też bez jej zgody nie opieraj się o wózek, ani do nie popychaj.
3. Niektóre elementy wózka są ruchome (np.: rączki i podnózek) i mogą się uszkodzić podczas chwytania, dlatego też zapytaj, za które elementy oraz w jaki sposób możesz je złapać, aby ich nie uszkodzić.
4. Podczas pokonywania krawężnika uważaj, aby osoba, której pomagasz nie spadła z wózka.
5. Podczas rozmowy z osobą korzystającą z wózka usiądź na krześle, aby być na jej poziomie. Jeżeli nie ma w pobliżu miejsca aby usiąść, stań w niewielkiej odległości, aby osoba z niepełnosprawnością ruchową nie musiała nadwyręzać szyi.
6. Osoba poruszająca się za pomocą kuli, laski lub innego sprzętu porusza się wolniej, dlatego też dostosuj swoje tempo do osoby, której towarzyszysz.
7. Osoby poruszające się przy pomocy laski lub kul potrzebują ramion, aby utrzymywać równowagę, więc nigdy ich za nie nie chwytaj tylko podaj im swoją dłoń jako oparcie.
8. Osoby mające trudności z poruszaniem się opierają się czasem o drzwi, aby je otworzyć.

⁵ Tamże, s. 10-12.

9. Pamiętaj, że osoby z niepełnosprawnością ruchową mogą mieć trudność z sięgnięciem po różne przedmioty, dlatego też bądź gotów na to, aby udzielić im pomocy przy sięganiu, chwytaniu i podnoszeniu przedmiotów, otwieraniu drzwi, użyciu włączników czy obsłudze sprzętów.
10. Wybieraj drogę najdogodniejszą dla osoby z niepełnosprawnością ruchową. Zapytaj, która z dróg może być najlepsza.
11. Osoba z niepełnosprawnością może potrzebować pomocy w dotarciu do toalety. Jeśli najbliższa toaleta jest niedostosowana lub znajduje się na piętrze niedostępnym dla osoby z niepełnosprawnością, zapytaj, jak mógłbyś pomóc. Osoba z niepełnosprawnością często wie, gdzie taka toaleta się znajduje, w innym wypadku zapytajcie portiera lub ochroniarza w budynku.

Osoby z porażeniem mózgowym⁶

1. Osoby z porażeniem mózgowym w wyniku uszkodzenia centralnego układu nerwowego mają trudności z kontrolowaniem swoich mięśni.
2. Wiele osób z porażeniem mózgowym mówi w sposób niewyraźny, wykonując przy tym niekontrolowane ruchy ciała.
3. Rozmawiaj z daną osobą w taki sam sposób, jakbyś rozmawiał z kimkolwiek innym, angażuj ją do rozmowy, nie pomijaj.
4. Osoba z niedowładem rąk może potrzebować wsparcia w sporządzaniu notatek, dlatego też sporządzaj czytelne i dokładne notatki. Pilnuj, aby osoba korzystająca ze wsparcia otrzymała je w terminie.

Osoby niewidome lub słabowidzące⁷

1. Osoby z niepełnosprawnością narządu wzroku podczas przemieszczania się przy wsparciu asystenta albo korzystają z laski, albo z pomocy psa przewodnika. Umieją orientować się w terenie i poruszać się po ulicach.

⁶ Tamże, s. 25.

⁷ Tamże, s. 14-16.

2. Nie dotykaj laski osoby niewidomej, gdyż jest ona częścią przestrzeni osobistej. Nie dotykaj też psa przewodnika, gdyż jest on w pracy i nie może się rozpraszać.
3. Zanim nawiążesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą lub słabowidzącą. Przywitaj się, podaj swoje imię, uprzedź, przed podaniem ręki na powitanie, gdyż osoba niewidoma nie zobaczy twojej ręki.
4. Przedstaw osobę niewidomą innym spotkanym osobom aby nie poczuła się wykluczona.
5. Podczas przemieszczania się zaproponuj osobie niewidomej swoje ramię i idź pół kroku przed nią.
6. Informuj o wszystkich zmianach w otoczeniu. Idąc, opisuj otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody w górę, schody w dół, krawężnik, progi w budynku lub inne zagrożenia, takie jak otwarte drzwi, przedmioty wystające ze ścian na poziomie głowy oraz te, o które osoba niewidoma mogłaby się potknąć.
7. Jeśli to możliwe, dopilnuj, aby omijać lub usuwać przeszkody na drodze, którą się poruszacie.
8. Bądź konkretny w udzielaniu wskazówek, zwróć uwagę na formę komunikatu. Komunikat nie powinien wymagać od osoby z niepełnosprawnością orientacji wzrokowej, np.: zamiast „krzesło znajduje się przy gablocie z książkami”, zaprowadź osobę do krzesła i powiedz „krzesło znajduje się przed Tobą”.
9. W rozmowie z osobą niewidomą czy słabowidzącą bez skrępowania możesz używać zwyczajnych zwrotów typu np.: „do widzenia”, „do zobaczenia”, „spójrz”, „zobacz”, „czy czytałeś książkę?” lub opisywania otoczenia bez pomijania nazw kolorów lub określeń o treści wizualnej.
10. Nie pozostawiaj osoby niewidomej samej. Jeśli musisz odejść, powiedz o tym osobie, której pomagasz, a następnie pozostaw ją blisko ściany, stołu lub innego charakterystycznego miejsca. Pozostawiając ją na środku pomieszczenia sprawiasz jej duży kłopot.

11. Osoby niewidome nie są w stanie przeczytać tekstu, dlatego bądź gotów do przeczytania wszystkich informacji będących w formie papierowej, o które zostaniesz poproszony.
12. Osoby słabowidzące często są w stanie samodzielnie się przemieszczać, mogą mieć jednak trudność w odczytaniu tekstu, mogą jedynie przeczytać informacje wydrukowane dużą czcionką lub w odpowiednim kontraście.
13. Osoby niewidome oraz słabowidzące korzystają często z udźwiękowionego sprzętu, np.: telefonów i laptopów. Sprzęt udźwiękowiający nie jest w stanie przeczytać tekstu zapisanego za pomocą skanu lub zdjęcia. Za pomocą programów w technologii OCR istnieje możliwość przetworzenia zdjęć na tekst edytowalny. Zespół wyposażony jest w odpowiedni sprzęt, który jest udostępniany asystentom.
14. Materiały dostosowane do potrzeb osoby z niepełnosprawnością powinny być wcześniej sprawdzone, zgodne z oryginałem oraz wysłane w terminie.
15. Część osób z niepełnosprawnością narządu wzroku posługuje się również alfabetem Braille'a.

Osoby niesłyszące lub słabosłyszące⁸

1. Część osób niesłyszących posługuje się polskim językiem migowym. Korzystają ją też ze wsparcia tłumacza języka migowego. Język migowy charakteryzuje się on inną składnią niż tradycyjny język polski. Nie wszystkie osoby niesłyszące znają tradycyjny język polski.
2. Niektóre osoby niesłyszące i słabosłyszące potrafią czytać z ruchu warg, natomiast jest to trudne, gdy ich pierwszym językiem jest język migowy.
3. Z osobami niesłyszącymi znającymi język polski można porozumiewać się pisząc tekst na kartce papieru.
4. Osoby słabosłyszące wspomagają się aparatami słuchowymi, systemem FM (wspomagającym słyszenie podczas uczestnictwa na wykładach) lub czytają z ruchu warg.

⁸ Tamże, s. 18-19.

5. Osoby z niepełnosprawnością narządu słuchu są w stanie poinformować swoich rozmówców, jak najlepiej się z nimi porozumiewać. Wystarczy obserwować sygnały wysyłane podczas rozmowy. Jeżeli nie rozumiesz tego, co mówi osoba niesłysząca, poinformuj ją o tym.
6. Zaczynając konwersację upewnij się, czy osoba z niepełnosprawnością narządu słuchu patrzy na Ciebie.
7. Nie musisz krzyczeć. W kontakcie z osobą niesłyszącą wykorzystaj inne bezdźwiękowe sposoby zwrócenia uwagi, takie jak zamachanie ręką, dotknięcie ramienia lub włączeniem i wyłączeniem światła w pomieszczeniu. Natomiast osoba słabosłysząca usłyszy twój głos.
8. Jeżeli podczas rozmowy obecny jest tłumacz języka migowego, patrz bezpośrednio na osobę niesłyszącą i utrzymuj z nią kontakt wzrokowy. Zwracaj się bezpośrednio do niej „czy zrobimy razem pracę na zaliczenie przedmiotu?“, a nie do tłumacza „czy możesz go/ją zapytać, czy zrobimy razem pracę na zaliczenie przedmiotu?“.
9. Podczas rozmowy nie żuj gumy, nie zasłaniaj ust, itp. Twoja twarz powinna być cały czas widoczna.
10. Osoba niesłysząca lub słabosłysząca zamiast korzystania ze wsparcia tłumacza języka migowego może potrzebować wsparcia w sporządzaniu notatek. Sporządzaj czytelne i dokładne notatki. Pilnuj terminów.

Osoba z autyzmem lub zespołem Aspergera⁹

1. Osoby z autyzmem lub zespołem Aspergera mogą mieć trudność w komunikowaniu się oraz przekazywaniu otoczeniu informacji oraz swoich potrzeb. Wysłuchaj wypowiedzi do końca, nie przerywaj.
2. Mów o tym, co myślisz i co czujesz, większość osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu nie jest w stanie odczytać sygnałów niewerbalnych.
3. Upewnij się, czy osoba, z którą rozmawiasz jest zwrócona w twoim kierunku.

⁹ M. Dubiel, I. Sopalska-Rybak, A. Szorc, A. Sztajerwald, R. Więckowski, *Przewodnik po dostępności*, Fundacja kultury bez barier, s. 33-34, pobrano z: <https://kulturabezbarier.org/wp-content/uploads/2019/12/Otwarcie-dla-wszystkich-publicacja-www.pdf>

4. Osoby z autyzmem lub zespołem Aspergera mogą mieć trudności z radzeniem sobie z niektórymi zadaniami, dlatego też zapytaj, w jaki sposób możesz pomóc i zaproponuj swoją pomoc. Przekazuj etapami informację co ma wtedy zrobić – kolejny etap przekaz wtedy, gdy poprzedni zostanie już wykonany. Unikaj zbyt dużej ilości informacji. Mów wprost, nie stosuj metafor i dygresji.
5. Czasami mogą mieć również problemy z zarządzaniem czasem, pamiętaniem o ważnych terminach lub punktualnością. Przypominaj o zobowiązaniach, w sposób konkretny i życzliwy udzielaj informacji zwrotnej.
6. Uprzedzaj osobę z autyzmem albo zespołem Aspergera o możliwych i nadchodzących zmianach.
7. Obserwuj zachowanie osoby z autyzmem lub zespołem Aspergera. Czasami reakcje tych osób mogą być nieodpowiednie do zaistniałej sytuacji.
8. Unikaj używania mocnych perfum, jaskrawych ubrań, staraj się mówić spokojnie i niezbyt głośno. Osoby z autyzmem albo zespołem Aspergera często o wiele intensywniej odbierają bodźce sensoryczne z otoczenia.
9. Zbyt intensywne bodźce sensoryczne oraz intensywne relacje z innymi mogą wywoływać przeciążenie, objawiające się np. napadami paniki, wycofaniem, całkowitym odcięciem od otoczenia. Postaraj się wtedy zapewnić osobie ciche i niezbyt jasne miejsce, w którym będzie jej łatwiej wrócić do równowagi.

Osoba z zaburzeniami psychicznymi¹⁰

1. Niepełnosprawności psychicznej często nie widać. Może się zdarzyć, że nie zauważysz, że osoba w pobliżu Ciebie boryka się z problemami zdrowia psychicznego.
2. Większość osób z zaburzeniami psychiatrycznymi nie jest agresywna.

¹⁰ J. Cohen, *Praktyczny poradnik savoir – vivre wobec osób niepełnosprawnych*, United Spinal Association, s. 34, pobrano z:

<http://niepelnosprawni.gov.pl/container/publikacje/edukacja/Praktyczny%20poradnik%20savoivre.pdf>

3. Jednym z czynników wpływających na funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością jest stres, dlatego też spróbuj ograniczyć do minimum napięcie towarzyszące danej sytuacji.
4. Zapytaj, co sprawi, że poczuje się swobodnie i w możliwie jak największym zakresie szanuj jej potrzeby.
5. W sytuacji kryzysowej zachowaj spokój i udziel wsparcia w taki sam sposób, jak w przypadku każdej innej osoby. Zapytaj, jak możesz pomóc.

Wszystkie te sytuacje wymagają elastyczności, cierpliwości, kreatywności i otwartej komunikacji. Czasami wystarczy dobra wola rozmówcy i chęć wysłuchania punktu widzenia drugiej strony. Pozwoli to na zdobycie wiedzy i budowanie relacji opartej na wzajemnym szacunku.

4.3. Mity na temat niepełnosprawności

Osoby z niepełnosprawnościami potrzebują nieustannej pomocy i opieki. W ocenie osób pełnosprawnych osoby z niepełnosprawnościami nie są w stanie podjąć samodzielnej decyzji, gdyż mogą popełnić błąd. Co jest nieprawdą, gdyż każdy niezależnie od niepełnosprawności popełnia błędy. Należy jednak pamiętać, że osoba z niepełnosprawnością nie potrzebuje nieustannej pomocy i wyręczenia. Tak jak każdy pragnie być samodzielną i niezależną. Ciągła pomoc może potęgować utraty szacunku do siebie samego, bezradność i potwierdzać przekonanie o własnej bezużyteczności. Nauka samodzielności jest jednym z kluczowych zadań rehabilitacji, dlatego warto wspierać osoby z niepełnosprawnościami w tym przedsięwzięciu.¹¹

Osoba z niepełnosprawnością wzroku ma idealny słuch i nadzwyczajny dotyk. Nie wszyscy niewidomi mają dobry słuch i wyczulony dotyk. Często słuch i dotyk pełnią rolę kompensacyjną, a osoba z niepełnosprawnością wzroku koncentruje się

¹¹ D. Gorajewska, Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Warszawa 2009, s. 63-66, pobrano z <https://www.integracja.org/portfolio/10369/>

na nich odbierając bodźce z otoczenia. Osoby niewidome są w stanie wyćwiczyć słuch i dotyk, co za tym idzie lepiej z niego korzystać niż osoby pełnosprawne.¹²

Osoby z niepełnosprawnością słuchu umieją czytać z ruchu warg. Nie wszystkie osoby niesłyszące lub słabosłyszące potrafią czytać z ruchu warg. Jest to umiejętność, której może się tego nauczyć.¹³

Osoby z niepełnosprawnością są nieszczęśliwe. Niepełnosprawność, ograniczenia i choroba może wiązać się z trudem i cierpieniem. Nie oznacza to jednak, że jest to stan niezmienny. Osoby z niepełnosprawnością tak jak osoby sprawne mogą wieść życie pełne satysfakcji i spełnienia. Osiągać sukcesy, posiadać wysokie ambicje, realizować postawione sobie cele.¹⁴

Osoby z niepełnosprawnością nie akceptują samych siebie. Niedoskonałości, słabości czy niepowodzenia niosą ryzyko samokrytycyzmu, braku pewności siebie czy braku akceptacji, natomiast takie okoliczności mogą dotknąć każdego z nas, bez względu na stan zdrowia. Każdy z nas również może pracować nad zaakceptowaniem samego siebie wraz ze wszystkimi swoimi niedoskonałościami. Ważne jest uświadamianie i upowszechnianie wiedzy na temat niepełnosprawności.¹⁵

Osoby z niepełnosprawnościami nie mogą studiować. Osoby z niepełnosprawnościami mają wiele talentów, które mogą odpowiednio rozwijać. Kształcenie młodzieży z niepełnosprawnościami odbywa się przy wykorzystaniu wielu metod nauczania oraz form wsparcia. Odsetek osób studiujących jest niewielki, co przekłada się na późniejsze zatrudnienie. Nieprawdą jest, też że

¹² Tamże, s. 48-49.

¹³ Świadomość niepełnosprawności, Mity i stereotypy na temat niepełnosprawności, s. 18, pobrano z: http://ngo.leszno.pl/files/52020/Mity_i_stereotypy_-_kampania_Swiadomosc_Niepelnosprawnosci.pdf

¹⁴ Tamże, s. 19.

¹⁵ D. Gorajewska, Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Warszawa 2009, s. 90, pobrano z: <https://www.integracja.org/portfolio/10369/>

studenci i doktoranci z niepełnosprawnościami mogą wykonywać tylko określone zawody.¹⁶ Z roku na rok kandydatów z niepełnosprawnościami jest coraz więcej. Studia są szansą na lepszą przyszłość oraz adaptację w rozwijającym się otoczeniu. Obecnie studenci mogą liczyć na rozwijające się wsparcie ze strony polskich Uczelni.¹⁷

Osoby z niepełnosprawnością są niezdolne do podjęcia pracy. W dużej mierze o naszej sprawności bądź jej ograniczeniach decyduje środowisko i warunki, w jakich pracujemy. Osoby z niepełnosprawnościami mogą zdobyć odpowiednie kwalifikacje, które mogą rozwinąć w pracy. Nawet osoby postrzegane jako ogólnie sprawne mogą mieć problem w pracy. Wystarczy więc odpowiednio dostosować warunki tych miejsc, by osoby z określonymi ograniczeniami mogły pracować co najmniej tak samo efektywnie, co osoba bez tych ograniczeń. Co więcej, możliwość podjęcia pracy przez osoby z niepełnosprawnościami poprawia ich poczucie własnej wartości, poczucie satysfakcji z własnego życia oraz sprzyja pokonywaniu napotykanym trudności.¹⁸

Osoby z problemami natury psychicznej nie są zdolne do podjęcia pracy. Osoba zmagająca się trudnościami psychicznymi nie staje się swoją chorobą. Jest to jedynie jej cecha, nad którą przy odpowiednim wsparciu farmakologicznym i terapeutycznym można pracować. Prowadzi to do znacznej poprawy i zyskania zdolności do wywiązywania się z powstałych obowiązków i wyzwań życiowych.¹⁹

¹⁶ Tamże, s. 74-77.

¹⁷ K. Szafraniec, P. Szyborski, Niepełnosprawni – przełamywanie stereotypów i barier integracji, Studia BAS, Nr 2 (4), 2015, s. 123-148, pobrano z: <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-eedd2378-b7a6-44a3-aced-de1691dc63c5?q=bwmeta1.element.desklight-d1cb0284-9e46-4ba8-a104-88c2841d2bad;4&qt=CHILDREN-STATELESS>

¹⁸ <https://e-biznes.pl/4-najwieksze-mity-dotyczace-zatrudnienia-osob-niepelnospawnych>

¹⁹ A. Cybula-Fujiwara, D. Merecz-Kot, J. Walusiak-Skorupa, A. Marcinkiewicz, M. Wiszniewska, Pracownik z chorobą psychiczną – możliwości i bariery w pracy zawodowej, Medycyna Pracy 66 (1), 2015, s. 57-69, pobrano z: <http://medpr.imp.lodz.pl/Pracownik-z-choroba-psychiczna-mozliwosci-i-bariery-w-pracy-zawodowej,1954,0,1.html>

5. WSPARCIE OCZAMI ASYSTENTÓW ORAZ STUDENTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE WSPARCIA ASYSTENTA

Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami przedstawia rozmowy z trzema osobami pełniącymi funkcję asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością oraz studentką, która korzystała z tego wsparcia. Każdy z nich udzielił odpowiedzi na kilka pytań, które otrzymał od Zespołu.

Asystentka Andżelika

Co zyskałaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Dzięki pracy asystenta studentów z niepełnosprawnością zyskałam na pewno dawkę nowej wiedzy na temat funkcjonowania osób z zespołem Aspergera oraz wiele doświadczenia w pracy z osobami z niepełnosprawnościami.”

Czego się nauczyłaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Wydaje mi się, że nauczyłam się przede wszystkim doceniać te wszystkie »małe rzeczy« i cieszyć się chwilą obecną.”

Napisz najbardziej pozytywną sytuację, która wydarzyła się w związku ze współpracą z osobą z niepełnosprawnością.

„Najbardziej zapadła mi w pamięć sytuacja, w której moja pierwsza podopieczna po raz pierwszy zwróciła uwagę również na odczuwane przez mnie uczucia i podziękowała mi za pomoc. Powiedziała wtedy, że dla mnie może się to wydawać błahostką, ale dla niej to co robię jest naprawdę ważne i dzięki mojej obecności podczas rozmów z wykładowcami czuje się o wiele pewniej.”

Co chciałbyś przekazać przyszłym/nowym asystentom?

„Praca ze studentami z niepełnosprawnością jest bardzo wdzięczną pracą. Poczucie, że można zrobić coś dobrego dla drugiej osoby i pomóc jej w zdobywaniu pewności siebie daje największą satysfakcję. Nie zrażajcie się proszę trudnymi sytuacjami (bo takie również mogą się pojawić) tylko pamiętajcie, że dla nas to może nie jest tak wiele, ale studentowi z niepełnosprawnością może pomóc, a nasze wsparcie jest bardzo potrzebne. Jest to praca, w której możecie poznać ciekawych i świetnych ludzi, którzy na długo pozostaną w waszej pamięci.”

Asystentka Małgorzata

Co zyskałaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Zyskałam przede wszystkim przyjaciół, z którymi wiele mnie łączyło i nadal łączy. Z jedną ze studentek chodziłyśmy na improwizacje teatralne, inna zarażała mnie swoim niezachwianym optymizmem i pozytywnym podejściem do całego świata. Kolejna ćwiczyła na mnie umiejętności terapeutyczne, a inna doradzała mi, co powinnam zrobić. Nigdy jej nie słuchałam, a ona zawsze miała rację”.

Czego się nauczyłaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Nauczyłam się, że można lubić poniedziałki, można się cieszyć na myśl, że znowu idzie się do pracy, kogo się spotka i o czym się porozmawia. Nauczyłam się nie patrzeć na ludzi przez pryzmat ich niepełnosprawności. Wiem, że nie są to postaci tragiczne czy inspirujące, tylko osoby z takimi samymi potrzebami, marzeniami i problemami jak wszyscy”.

Opisz najbardziej pozytywną sytuację, która wydarzyła się w związku z współpracą z osobą z niepełnosprawnością.

„Najbardziej pozytywne jest chyba to, że nie potrafię wybrać jednej konkretnej sytuacji, ale zaczynam się wzruszać, gdy pomyślę o wszystkich przepracowanych latach. Nadal jednak utrzymuję kontakt z osobami, z którymi pracowałam”.

Co chciałbyś przekazać przyszłym/nowym asystentom?

„Nie bój się. Zdarzyło mi się prawie stracić osobę niepełnosprawną ze schodów jej własnym wózkiem, wprowadzić niewidomą na framugę, poprowadzić osobę chodzącą o kulach przez zbyt wysoki dla niej krawężnik. Nikt nie jest idealny, studentki mi to wszystko wybaczyły i nie straciły do mnie zaufania”.

Asystentka Agnieszka

Co zyskałaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Dzięki pracy jako asystent studenta z niepełnosprawnościami, zyskałam przede wszystkim ogrom doświadczenia o tym, jak współpracować z osobami z niepełnosprawnościami. Zyskałam również wiele znajomości, oraz przyjaźni, które są dla mnie bardzo cenne”.

Czego się nauczyłaś dzięki pracy jako asystent studenta/doktoranta z niepełnosprawnościami?

„Dzięki pracy jako asystent nauczyłam się pokory. Pracując z osobami z niepełnosprawnościami, rozmawiając z nimi, spjrzałam inaczej na świat. Zdałam sobie sprawę, ile wokół nas jest barier, architektonicznych jak również społecznych, z którymi osoby z niepełnosprawnościami zmagają się na co dzień, których osoby pełnosprawne nie zauważają. Myślę, że właśnie dzięki tej pracy nauczyłam się lepiej słuchać”.

Napisz najbardziej pozytywną sytuację, która wydarzyła się w związku ze współpracą z osobą z niepełnosprawnością.

„Takich sytuacji było wiele, więc nie wiem którą wybrać. Myślę, że jeśli chodzi o całość pracy, to właśnie nawiązywanie przyjaźni. Dzięki tej pracy poznałam wspaniałe osoby, z którymi kontakt na pewno będzie trwał, mam nadzieję, przez całe życie. Mogę przytoczyć sytuację z pewnego zimowego poranka, kiedy odprowadzałam niewidomą studentkę piechotą do Instytutu Psychologii. Było bardzo zimno, śnieg padał nam na twarz. Niestety nie mogłyśmy podjechać autobusem, ponieważ były tak ogromne korki, że szybciej byłoby piechotą. Byłam nie w humorze z powodu pogody, zwróciłam się wtedy do studentki, czy jej humor również się pogorszył z powodu pogody. Na to ona odpowiedziała, że dla niej ta pogoda jest wspaniała i cieszy się, że może czuć każdy płatek śniegu na swojej twarzy, i że jej to nie przeszkadza, i że jest szczęśliwa. Totalnie mi to zmieniło wtedy myślenie i humor powrócił – z powodu optymistycznego podejścia do porannego zimowego przejścia na uczelnię”.

Co chciałbyś przekazać przyszłym/nowym asystentom (wskazówki, rady, motywacje, itp.)?

„Chciałabym przekazać nowym asystentom aby przede wszystkim słuchali swoich podopiecznych – to jest ważne. Jeśli chodzi o asystowanie osobom niepełnosprawnym, wszystko jest kwestią indywidualną. Każdy ma swoje nawyki chodzenia, uczenia się, ogólnie funkcjonowania i po prostu trzeba słuchać. Nie robić również nic na siłę, zawsze dopytywać o wszystko. Musimy pamiętać, że osoby z niepełnosprawnościami potrzebują poczucia autonomii, więc nie możemy, ani nie

mamy prawa w nią ingerować. My jako asystenci jesteśmy po to, aby być blisko, wesprzeć, ale tylko na tyle, na ile dana osoba tego potrzebuje. Przede wszystkim: nie bać się! Naprawdę! Wystarczy przyjść do Zespołu ze szczerą chęcią pomocy”.

Studentka Agata

Co zyskałaś dzięki korzystania ze wsparcia asystenta?

„Dzięki wsparciu asystenta mogłam podjąć studia na uczelni, która znajduje się daleko od mojego miejsca zamieszkania. Możliwość skorzystania z pomocy asystenta umożliwiła mi studiowanie. Dzięki temu nie miałam żadnych problemów z przemieszczaniem się. Zawsze mogłam liczyć na pomoc moich asystentów. Bez nich samodzielne mieszkanie oraz studiowanie nie byłoby możliwe”.

W jakim stopniu korzystanie z pomocy asystenta ułatwiło Ci funkcjonowanie podczas studiowania?

„Korzystanie z pomocy asystenta ułatwiło mi funkcjonowanie w bardzo dużym stopniu. Dzięki pomocy asystenta zawsze miałam takie same możliwości, co pełnosprawni rówieśnicy. Asystenci pomagali mi w przemieszczaniu się, korzystaniu z biblioteki, skanowaniu i adaptacji materiałów do takiego formatu, który jest dla mnie dostępny. Ich pomoc zawsze była dla mnie ogromnie ważna i bardzo ułatwiała mi funkcjonowanie w obszarach, w których mam trudności z powodu mojej niepełnosprawności. Za tę pomoc jestem im bardzo wdzięczna”.

Opisz najbardziej pozytywną sytuację, która wydarzyła się w związku ze współpracą z asystentem.

„Podczas współpracy zawsze miałam tylko pozytywne sytuacje. Moimi asystentami zawsze były wspaniałe osoby. Przebywanie w ich towarzystwie było przyjemnością. Z wieloma z nich mam do tej pory kontakt. Z niektórymi z nich wywiązały się przyjaźnie”.

Bibliografia:

1. J. Cohen, *Praktyczny poradnik savoir – vivre wobec osób niepełnosprawnych*, United Spinal Association, pobrano z:
<http://niepelnosprawni.gov.pl/container/publikacje/edukacja/Praktyczny%20poradnik%20savoir-vivre.pdf>
2. A. Cybula-Fujiwara, D. Merez-Kot, J. Walusiak-Skorupa, A. Marcinkiewicz, M. Wiszniewska, *Pracownik z chorobą psychiczną – możliwości i bariery w pracy zawodowej*, *Medycyna Pracy* 66 (1), 2015, s. 57-69, pobrano z:
<http://medpr.imp.lodz.pl/Pracownik-z-choroba-psychiczna-mozliwosci-i-bariery-w-pracy-zawodowej,1954,0,1.html>
3. M. Dubiel, I. Sopalska-Rybak, A. Szorc, A. Sztajerwald, R. Więckowski, *Przewodnik po dostępności*, Fundacja kultury bez barier, pobrano z:
<https://kulturabezbarier.org/wp-content/uploads/2019/12/Otwarcidla-wszystkich-publicacja-www.pdf>
4. D. Gorajewska, *Fakty i mity o osobach z niepełnosprawnością*, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, wydanie drugie poprawione i uzupełnione, Warszawa 2009, pobrano z <https://www.integracja.org/portfolio/10369/>
5. K. Szafraniec, P. Szymborski, *Niepełnosprawni – przełamywanie stereotypów i barier integracji*, *Studia BAS*, Nr 2 (4), 2015, s. 123-148, pobrano z:
<http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-eedd2378-b7a6-44a3-aced-de1691dc63c5?q=bwmeta1.element.desklight-d1cb0284-9e46-4ba8-a104-88c2841d2bad;4&qt=CHILDREN-STATELESS>
6. Świadomość niepełnosprawności, Mity i stereotypy na temat niepełnosprawności, pobrano z:
http://ngo.leszno.pl/files/52020/Mity_i_stereotypy_-_kampania_Swiadomosc_Niepelnosprawnosci.pdf

Strony internetowe:

1. <http://www.okti.pl/zarzadzanie/zasady-komunikacji-interpersonalnej> (lipiec 2020)
2. <https://e-biznes.pl/4-najwieksze-mity-dotyczace-zatrudnienia-osob-niepelnosprawnych/> (lipiec 2020)

Opracowanie: Beata Kiczyńska

Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami

Biuro Spraw Studenckich i Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami

Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Dom Studencki BABILON

ul. Radziszewskiego 17/9, 20-036 Lublin

tel. (81) 537 58 59

e-mail: punkt@poczta.umcs.lublin.pl

Działanie realizowane z projektu „Dostępny UMCS” w ramach programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

